

บทคัดย่อ

ในการศึกษาหลักกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฉบับปี ค.ศ. 1990 ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ที่บัญญัติเรื่องกฎหมายความผูกพันในสัญญาพบว่าหลักกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว นั้นได้กำหนดคล้ายคลึงกับบทบัญญัติของกฎหมายสัญญาตามโครงสร้างของกฎหมายสัญญาฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางหลักเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของสัญญาซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาทำไปในปัจจุบันของกฎหมายหลายประเทศและได้ศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมและกฎหมายว่าด้วยสัญญานบนพื้นฐานของหลักการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับหลักการแสดงเจตนาหรือเป็นบทบัญญัติหลักทั่วไปของนิติกรรมและหลักทั่วไปของหนี้ไว้ โดยศึกษาถึงความหมายของสัญญา องค์ประกอบของสัญญา ความสมบูรณ์ของสัญญาซึ่งมีการพัฒนานำไปใช้ในปัจจุบันของกฎหมายหลายประเทศ รวมถึงการเกิดขึ้นของสัญญา ผลของการไม่ปฏิบัติตามสัญญา อันเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นหลักของกฎหมายที่มีลักษณะแนวโน้มคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในรายละเอียดบางประการ

การทำความเข้าใจถึงสาระสำคัญต่างๆเกี่ยวกับหลักกฎหมายอันเป็นพื้นฐานของสัญญาหรือเป็นพื้นฐานอันทำก่อให้เกิดสัญญา จากการศึกษาเปรียบเทียบกับหลักสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย และคำอธิบายของนักกฎหมายไทยหลายท่านที่มีความรู้และประสบการณ์ ที่มีการอธิบายเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับส่วนต่างๆของสัญญานั้น จึงทำให้เกิดความเข้าใจหลักกฎหมายสัญญาของลาวชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากตำราคำอธิบายหลักกฎหมายสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว ยังมีอยู่น้อยมาก จากการศึกษาทำให้เห็นว่ามีหลักบางหลักมีลักษณะคล้ายคลึงกันและต่างกันคือ หลักการของกฎหมายที่ว่าหากคู่สัญญาไม่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมเพื่อจะก่อนิติกรรมสัมพันธ์ด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นต่อกัน เพื่อจะก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ ก็จะไม่เกิดมีผลทางกฎหมายได้ ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว มาตรา 5 กำหนดเงื่อนไขความถูกต้องของสัญญาต้องประกอบด้วยเงื่อนไขครบถ้วนกล่าวคือ ต้องมีความสมัครใจหรือความยินยอมในการเข้าร่วมของคู่สัญญา ต้องมีความสามารถทางด้านกรประพฤติ ต้องมีวัตถุประสงค์ของสัญญาต้องแท้จริง มีจริง ถูกต้องตามกฎหมาย เหตุผลของสัญญาต้องถูกต้องตามกฎหมายและรูปการของสัญญาต้องสอดคล้องกับกฎหมายกำหนดไว้ด้วย

หลักของ“วัตถุประสงค์ของสัญญา” Purpose for Contractsเป็นสาระสำคัญของประการหนึ่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 8 ที่เป็นเหตุจูงใจให้คู่สัญญาต้องการให้มีการปฏิบัติตามสัญญาได้อย่างจริงจังและเป็นกรกำหนดเป้าหมายอยู่ในเงื่อนไขของสัญญา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายนิติกรรมของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยในมาตรา 149 ที่ได้กำหนดถึง “การมุ่งผูกมิตรสัมพันธ์ในการทำนิติกรรม” และ “หลักเหตุผลของสัญญา” Basis for the Contract ตามมาตรา 5 ประกอบกับมาตรา 9 เปรียบเทียบกับหลักcause ของกฎหมายฝรั่งเศสที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1131-1133 ซึ่งเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา 150 มีเนื้อหาว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ” ฉะนั้นในการทำนิติกรรมหรือสัญญาถ้าขาดวัตถุประสงค์แห่งนิติกรรมหรือขาดเหตุผลของสัญญาแล้ว นิติกรรมหรือสัญญาก็จะไม่เกิดมีผลทางกฎหมายและเป็นโมฆะ ในกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญา มาตรา 9นี้ได้กำหนดหลักเกี่ยวกับ “เหตุผลของสัญญา” เพื่ออธิบายให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของกฎหมายสัญญาส.ป.ป.ลาว คือเหตุผลของสัญญาต้องมีจริงและถูกต้องตามกฎหมายและหลักเหตุผลของสัญญานี้มีคำอธิบายตามหลักของกฎหมายฝรั่งเศสที่วางหลักในเรื่อง cause ว่าเจตนาของคู่สัญญาจะต้องประกอบด้วย cause หลักการของ cause ที่มีอยู่นั้นต้องชอบด้วยกฎหมาย จึงทำให้ข้อตกลงนั้นมีผลสมบูรณ์ได้ ฉะนั้นคู่สัญญาที่ทำสัญญาต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามเหตุผลของสัญญาที่กฎหมายกำหนดไว้ อื่นหลักการ Basis for the Contract นี้ปัจจุบันมีการปรับใช้ทั้งในกฎหมายเยอรมันและกฎหมายสัญญาในระบบ Common Law แต่เรียกชื่อต่างกันไป

นอกจากนี้หลักกฎหมายสัญญาของ ส.ป.ป.ลาวยังกำหนดถึง“รูปการ”ของสัญญาที่บังคับให้สัญญาต้องทำเป็นหนังสือสำหรับข้อตกลงที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000 กีบขึ้นไป (5,000 กีบ ประมาณ 25 บาท) ซึ่งมีมูลค่าน้อย ถ้าสัญญามูลค่า 5,001กีบ ก็ต้องทำเป็นหนังสือ แล้วเช่นนี้ถ้าไม่ทำสัญญาก็เป็นโมฆะ ซึ่งบทบัญญัตินี้มีผลในการบังคับใช้ เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลเคร่งครัดเกินไป ทั้ๆที่เจตนารมณ์ของกฎหมายคือ เหตุผลมาจากที่ว่ากฎหมายของ ส.ป.ป.ลาว ต้องการให้การทำสัญญาส่วนใหญ่เป็นแบบลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันปัญหาและข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแต่การ กำหนดรูปการของสัญญานี้เป็นหลักทั่วไปที่ใช้กับทุกสัญญา ส่วนในกรณีกรณีสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างองค์กรของรัฐ หรือสมาคมหรือสัญญาระหว่างองค์กรกับเอกชน ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพาะตามมาตรา 10 ของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของ ส.ป.ป.ลาวได้วางระบบของการทำเป็นลายลักษณ์อักษรในการทำสัญญาที่เป็นความเชื่อถือ โดย

ให้เจ้าหน้าที่พนักงานทะเบียนศาลเข้ามาเกี่ยวข้อง คือกฎหมายว่าด้วยสำนักงานทะเบียนศาล ฉบับเลขที่ 04/สปส.ลงวันที่ 06/04 /1992 ซึ่งได้กำหนดเป็น 4 หมวดและมี 15 มาตรา เห็นว่า รูปการของการทำสัญญา กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาได้ให้เหตุผลที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้โอกาสให้คู่สัญญามีทางเลือกในการทำสัญญาตามความพอใจ แต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่ กฎหมายกำหนด ถ้าหากมีการละเมิดดังที่กฎหมายได้ห้ามหรือคุ้มครองเอาไว้แล้ว สัญญาก็จะถือ ว่าเป็นโมฆะ ตามที่กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว ปี ค.ศ. 1990 มาตรา 5 เกี่ยวกับเงื่อนไขของสัญญาด้วย เมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้ว ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหากผิด สัญญาซึ่งในกฎหมายสัญญาของลาวใช้คำว่า “ละเมิดสัญญา” ว่าหากเกิดความเสียหายแก่ฝ่าย หนึ่งแล้ว หากมีการเรียกร้องค่าเสียหายจากฝ่ายที่ได้รับความเสียหายแล้ว ต้องมีการพิสูจน์ถึงเหตุ ของ “การละเมิด” สัญญาและผลของความเสียหายที่เกิดจากการผิดสัญญามาพิจารณาเพื่อกำหนด ค่าเสียหายตามความเสียหายที่แท้จริงให้อีกฝ่ายที่ได้รับความเสียหายอันแท้จริง จะเห็นว่าการไม่ ปฏิบัติตามสัญญานั้น ฝ่ายที่ผิดสัญญาต้องได้รับผิดชอบทดแทนหรือชดใช้ต่อความเสียหายตาม สัญญานั้น ว่าเป็นผลของสัญญา และผลต่อคู่สัญญาโดยตรง หรือมีผลต่อบุคคลหรือฝ่ายที่เข้าร่วม ทำสัญญาคือต้องได้ปฏิบัติตามคำตกลงนั้น ปัญหาที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ผิดสัญญานั้นต้อง ได้รับผิดชอบต่อความเสียหาย หากมีการเรียกร้องจากฝ่ายที่ได้รับความเสียหายแล้ว ต้องได้นำมา พิสูจน์หรือนำมาพิจารณาค่าเสียหายนั้น และกำหนดค่าเสียหายตามความเสียหายที่แท้จริงให้ อีกฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย ในการกำหนดค่าเสียหายให้อีกฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย เมื่อศึกษา จากหลักการกำหนดประเภทของค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยที่ กำหนดชัดเจนใน มาตรา 222 เพื่อมาใช้กับความรับผิดชอบในการผิดสัญญา เห็นว่าถ้าเอามาปรับใช้ หรือมาอธิบายเพิ่มเติมให้กับกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว มาตรา 36 วรรค 1 และ 2 ที่ยังไม่ได้กำหนดแน่ชัด ถึงประเภทของค่าเสียหายกำหนดไว้เพียงแต่ให้คู่สัญญาต้อง รับผิดชอบในสัญญาเท่านั้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มาตรา 222 นอกจากการเรียกเอาค่าเสียหายเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย ที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่ การไม่ชำระหนี้แล้วเจ้าหนี้ยังจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนตามพฤติการณ์พิเศษได้อีกด้วย

อนึ่งจากการศึกษาถึงเนื้อหาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว และ ของไทย แม้จะมีหลักคล้ายคลึงกันบ้าง แต่หลักกฎหมายของไทยจะมีความชัดเจนและมีเนื้อหาที่ ครอบคลุมมากกว่าดังจะเห็นได้ในบทบัญญัติหลักทั่วไปของนิติกรรมและสัญญาที่กำหนดไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย นอกจากนี้การศึกษาถึงหลักกฎหมายสัญญาของลาว

และของไทยจะมีความต่างกัน คำศัพท์กฎหมายที่ใช้ไม่เหมือนกันปรับใช้โดยได้ยึดถือเอาจารีตประเพณีของประเทศของตนเป็นหลักสำคัญ

ในการศึกษาทำความเข้าใจความคิดเห็นของนักกฎหมายลาวและนักกฎหมายไทยในประเด็นปัญหาต่างๆโดยการรวบรวมเอาคำอธิบายถึงหลักเกณฑ์หรือหลักกฎหมายและมาตราที่เกี่ยวข้องมาอธิบายเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจถึงหลักเกณฑ์ และเจตนารมณ์ของกฎหมายสัญญาของลาวและของไทย เป็นการวางรากฐานแก่ผู้ที่มีความประสงค์เพื่อศึกษาเข้าใจถึงหลักการ และเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาของ ส.ป.ป.ลาว ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและอาจนำไปเป็นประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักกฎหมายพิเศษในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่จะมีขึ้นต่อไปในอนาคตได้

Abstract

Regarding the study of principle of law concerning contract engagement of Lao People's Democratic Republic; 1990, in a comparative dimension, the covenant of French Civil Law in legal contract affiliation, it was found that Lao People's Democratic Republic's law of contract commitment has been specified the covenant of contract law according to French contract law conformation, in particular, defining the principles of significant composition of contract. In addition, comparing to Thai Civil and Commercial Code partly in Juristic Acts and Contract in generality relates to the exposed intention principle or common legislation of Juristic Acts and debt, the study is focused on the meaning, the element and the validity of contract including the arising of contract and consequence of default in order to compare to the analogy and difference of tendency of law in some aspects.

To understand essential elements of fundamental law of contract or basic of contract arising by comparison study of contract principle in accordance with Thai Civil and Commercial Code and explanation of several Thai professional lawyers related contents of contract made the writer understand contract law of Lao People's Democratic Republic clearer and found that some principles are similar and different; the parties of the contract have no intention to take part in Juristic Acts willingly for alteration, transfer, reservation or abatement will not affect in law. Owing to law's proviso of obligation in contract of Lao People's Democratic Republic, section 5; element of legality contract;

- Willful of the parties and capacity of behavior
- Clear, tangible and legal contracts objective
- Purpose of contract shall be legal and its aspect shall be harmonize to the

law

Principle of "Purpose of Contracts" is one of substance in section 5 and section 8; the inducement of the parties' requirement of practical execution of a contract and defining the objective of contract proviso. Comparing to juristic act of Thai Civil and

Commercial Code, section 149; aiming of befriending of Juristic Acts. Basis for the Contracts, section 5 with section 9 shall be as comparable as French Legal System; cause, section 1131-1133 and also Thai Civil and Commercial Code, section 150 “ Any practice that has the illicit objective, impossibility or the contrary of public order or good morals, is null and void.” Therefore, making juristic act or contract without juristic act objective or purpose of contract, those are null and void according to law of obligation in contract, section 9; principle of purpose of contract. In order to clarify the purpose of contracts in fact for Lao People’s Democratic Republic, it shall be real and lawful. The principle of purpose of contracts has the explanation according to principle of French legal system on cause – the parties’ intention shall consist of “cause” which is legal so that the agreement is valid. That is, the parties shall act as the law proviso.

Further, Lao People’s Democratic Republic principle of contract law has been defined the aspect of contract; it shall be made in writing for an agreement value of 5000 kip up (5000 kip $\approx$ 25 baht). If the contract is valued 5001 kip, it shall be made in writing otherwise being void contract. This provision has been enforced but it’s too strict. Even through its legislative intent is the requirement of contract made in writing most to prevent questions and conflicts arising in the future, however, the aspect of contract is the general principles of which apply to all contracts. In case the contract made among government organs or an association or an organ versus private sector shall be made in writing. According to Lao People’s Democratic Republic’s law of obligation in contract, section 10 has been set the procedure of making written contract of reliability by assigning the court registrar to participate as the law of registry of the court ref# 04 Sor Por Sor. dated 06/04/1992 which provided 4 groups and 15 sections. It deems the aspect of contract, law of obligation in contracts has been justified the imposition clearly, that is the parties have options to do a contract with satisfaction, however, limit as to the law provision. If there is any infraction, the contract is null and void in accordance with Lao People’s Democratic Republic’s law of obligation in contract 1990, section 5 relates to conditions of contract. When the contract is made, any party takes a breach and causes the damage to the other party. If claim of damage

arise by the damage receiver, proof of breach antecedence and consequential damage of breach shall be done for consideration and determination of actual damages to give to the real damage receiver. Non-performance of a contract by the party; consequently, it shall be responsible of indemnity or compensation according to a contract. In addition, a person or the party enter to a contract shall have executed an agreement.

Regarding valuation of damage for the party aggrieved, the writer has studies the principle of damage classification in accordance with Thai Civil and Commercial Code that provide exactly in section 222 to apply to liability of breach. It was found that applying or adding explanation those to Lao People's Democratic Republic's law of obligation in contract, section 36, paragraph 1 and 2, there were not provided the classification damage, only the parties shall be responsible of the contract. According to Thai Civil and Commercial Code, section 222, besides the damage claiming of compensation that arise of non-performance, the creditor can also claim for compensation regarding exceptional circumstance.

With reference to the study of the writer in Law's substance relates contracts of Lao People's Democratic Republic and Thailand, despite some quasi principles, Thai law has more clearer and sweeping of matters as a result of general provisions of Juristic Acts and Contracts in Thai Civil and Commercial Code. Studying Lao People's Democratic Republic and Thailand principle law of contract has some legal definition differences therefore; it was applied to its own custom principally.

Studying and trying to understand Thai and Lao lawyers' opinion that concern various question points by collecting explanation of principle or nomography and relevant section to clarify and compare for understanding the rule and legislative intent of contract law of Thai and Lao People's Democratic Republic will be the base for a person who wish to study and understand the rule and legislative intent of Lao People's Democratic Republic's law of obligation in contract more obviously and maybe useful for improvement special law principle of Lao People's Democratic Republic that will accrue in the future.